

2 Sammanfattning

Detta regeringsuppdrag avser prioriterade ämnen. Sådana har även tidigare reglerats inom EG-rätten. De relevanta bestämmelserna i direktiv 76/464/EEG har ersatts av beslut nr 2455/2001/EG som i sin tur har ersatts av direktiv 2008/105/EG om miljökvalitetsnormer. I ramdirektivet för vatten finns även ett antal andra relevanta bestämmelser.

Ramdirektivet för vatten har i svensk rätt införlivats huvudsakligen med bestämmelser i 5 kap. miljöbalken, vattenförvaltningsförordningen och föreskrifter från Naturvårdsverket och SGU. Det finns dock även ett antal andra relevanta bestämmelser på såväl förordnings- som föreskriftsnivå som ska beaktas vid bedömning av kemisk ytvattenstatus.

Bestämmelser av den detaljeringsgrad som regleras i direktiv 2008/105/EG återfinns enligt gällande regelverk på föreskriftsnivå. Det tycks därför lämpligt att även de nu aktuella bestämmelserna huvudsakligen regleras i föreskrifter. Några bestämmelser anses ha så stor dignitet att de bör regleras i förordning.

En sammanfattning av de föreslagna förordningsändringarna finns i avsnitt 7 Slutsatser.

7 Slutsatser

Vid införlivande av EG-rättsliga bestämmelser till svensk rätt kan konstateras att bestämmelser av högsta dignitet vanligtvis regleras av riksdagen i lag medan regeringen bemyndigas att i förordning reglera mer detaljerade bestämmelser. I de fall regeringen finner lämpligt kan de ge en myndighet föreskriftsrätt på området, vilket t.ex. vid införlivandet av RDV har gjorts i stor utsträckning.

Direktiv 2008/105/EG avser ämnen som inom vattenförvaltningen ska beaktas inom ramen för bedömning av kemisk ytvattenstatus. Bestämmelser av denna detaljeringsgrad återfinns enligt gällande regelverk på föreskriftsnivå. Det tycks därför lämpligt att även de bestämmelser som införlivar det föreslagna direktivet huvudsakligen regleras i föreskrifter. Några bestämmelser anses ha så stor dignitet att de bör regleras i förordning.

Medlemsstaterna ska sätta i kraft nödvändig lagstiftning senast den 13 juli 2010 och Naturvårdsverket har i kontakt med departementet påtalat att denna tidsplan inte passar ihop med ramdirektivets sexårscykel. Vattenmyndigheternas vattendelegationer ska besluta om miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram i december 2009. Så som Naturvårdsverket föreslår införlivandet av direktiv 2008/105/EG ska dess klassgränser utgöra en del av de miljökvalitetsnormer som vattendelegationerna fattar beslut om. Att införliva direktiv 2008/105/EG först efter december 2009 skulle således innebära att vattendelegationerna någonstans mitt i en sexårscykel behöver fastställa nya miljökvalitetsnormer, föreslå tillägg till åtgärdsprogrammen och troligtvis krävs även ett nytt samrådsförfarande. Naturvårdsverket föreslår därför att regeringen införlivar de föreslagna författningsändringarna innan 22 december 2009. Det har framkommit önskemål om att ändringarna införlivas innan den 8 december, d.v.s. före det första vattendelegationsmötet (Bottenvikens vattendistrikt).

Naturvårdsverket föreslår följande ändringar (kursivt) i VFF:

1 kap. 3 §: I denna förordning avses med /.../
direktiv 2008/105/EG: Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG av den 16 december 2008 om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring och senare upphävande av rådets direktiv 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG och 86/280/EEG, samt om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG²⁸
/.../

1 kap. 4 §:

Vid tillämpning av denna förordning för kvaliteten på ytvatten avses med ytvattenstatus: det tillstånd en ytvattenförekomst har och som bestäms av vattenförekomstens ekologiska status eller kemiska status, beroende på vilken av dessa som är sämst,

²⁸ EUT L 348, 24.12.2008, s. 84 (Celex 32008L0105)

ekologisk status: kvaliteten på strukturen och funktionen hos akvatiska ekosystem som är förbundna med ytvatten, klassificerad i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG och uttryckt såsom "hög", "god", "måttlig", "otillfredsställande" eller "dålig",

kemisk ytvattenstatus: den kemiska kvaliteten hos en ytvattenförekomst, klassificerad i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG och direktiv 2008/105/EG och uttryckt såsom "god" eller "uppnår ej god",

ekologisk potential: tillståndet hos en kraftigt modifierad eller konstgjord ytvattenförekomst, klassificerad i enlighet med bilaga V i direktiv 2000/60/EG och uttryckt såsom "maximal", "god", "måttlig", "otillfredsställande" eller "dålig".

3 kap. 1 § punkt 2:

en kartläggning av mänsklig verksamhets påverkan på ytvattnets och grundvattnets tillstånd i enlighet med artikel 5 och bilaga II i direktiv 2000/60/EG och med särskilt beaktande av ämnen i bilaga 1 i direktiv 2008/105/EG, samt /.../

3 kap. 2 §:

Varje vattenmyndighet ska se till att det för vattendistriktet finns ett register över skyddade områden i enlighet med artikel 6 i direktiv 2000/60/EG samt ett register över utsläpp och spill i enlighet med artikel 5 i direktiv 2008/105/EG.

4 kap. 2 §:

Kvalitetskraven för ytvatten ska fastställas så att tillståndet i ytvattenförekomster inte försämras och så att alla ytvattenförekomster, utom de som förklaras som konstgjorda eller kraftigt modifierade, senast den 22 december 2015 uppnår god ytvattenstatus enligt bestämmelserna i bilaga V i direktiv 2000/60/EG och direktiv 2008/105/EG.

4 kap. 4 §:

Kvalitetskraven för konstgjorda och kraftigt modifierade ytvattenförekomster ska fastställas så att tillståndet i dessa ytvattenförekomster inte försämras och så att god ekologisk potential och god kemisk ytvattenstatus enligt bestämmelserna i bilaga V i direktiv 2000/60/EG och direktiv 2008/105/EG uppnås senast den 22 december 2015.

4 kap. 8 §:

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om hur kvalitetskraven för ytvatten ska bestämmas enligt detta kapitel, bilaga V i direktiv 2000/60/EG och art. 3, 4, 10 samt bilagorna I-II i direktiv 2008/105/EG. .

7 kap. 1 §:

Varje vattenmyndighet ska se till att ett sådant program för övervakning av vattnets tillstånd i vattendistriktet som avses i artikel 8 i direktiv 2000/60/EG samt enligt artikel 3 i direktiv 2008/105/EG upprättas och genomförs. Program enligt direktiv 2000/60/EG ska vara klara och tas i bruk senast den 22 december 2006 och pro-

gram enligt direktiv 2008/105/EG senast den 22 december 2009. Programmen ska revideras minst vart sjätte år räknat från den 22 december 2006.

Genomförandet av programmen ska ske i samarbete med de myndigheter, kommuner, organisationer och övriga som vattenmyndigheten finner lämpligt.

8 kap. 4 a § eller 4 kap. 12 a §:

Om kvalitetskrav som härrör från direktiv 2008/105/EG inte kan uppfyllas, ska vattenmyndigheten underrätta regeringen. Detta gäller om

- 1. kvalitetskraven inte kan uppfyllas på grund av en föroreningskälla utanför Sveriges jurisdiktion,*
- 2. sådana gränsöverskridande föroreningar medför att effektiva åtgärder för att uppfylla kvalitetskraven saknas, och*
- 3. vattenmyndigheten har genomfört samråd enligt 8 kap. 3 § denna förordning samt i tillämpliga fall utnyttjat bestämmelserna i 4 kap. 9-10 §§ och 12 § denna förordning för de vattenförekomster som utsatts för gränsöverskridande förorening.*

9 kap. 1 §:

Naturvårdsverket ska inom sitt och Sveriges geologiska undersökningars (SGU) ansvarsområden fullgöra de uppgifter i fråga om information och rapportering till Europeiska kommissionen som följer av direktiv 2000/60/EG och direktiv 2008/105/EG.

I bilaga 1 föreslås följande tillägg:

En sammanfattning av vidtagna åtgärder i samband med gränsöverskridande föroreningar enligt 4 kap. denna förordning (alternativt slå ihop tillägget med punkt 7).

3. Redovisning av register över skyddade områden *samt utsläpp och spill* i enlighet med 3 kap. 2 § denna förordning.

5 b. Information enligt artikel 4 i direktiv 2008/105/EG om blandningszon, i de fall sådana har använts.

Relaterade direktivsbestämmelser som kan kräva åtgärd

När dotterdirektiven till 76/464/EEG, enligt art. 12, upphör att gälla den 22 december 2012 behöver SNFS 1995:7 ändras eller upphävas. Naturvårdsverket har bemyndigande att ändra eller upphäva dessa föreskrifter.²⁹ Det behöver dock utredas

²⁹ Föreskrifterna är beslutade med stöd av 2 a § och 17 § miljöskyddsförordningen (1989:364). Förordningen har numera ersattas av förordning (1989:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd vari Naturvårdsverket bemyndigande återfinns i 47 § och 47 a §. I 47 § 4 p bemyndigas Naturvårdsverket att meddela närmare föreskrifter om vilka försiktighetsmått som ska gälla vid utsläpp av industriellt avloppsvatten vilket innebär att Naturvårdsverkets bemyndigande att ändra i och upphäva föreskriften kvarstår. För ett resonemang om krav på bemyndigande i fall som dessa, se Ds 1998:43 Myndighetenas föreskrifter s. 131.

om upphävandet av dessa direktiv även kräver ändring i andra bestämmelser (i lag eller förordning) förutom de föreskrifter NV råder över.

I RDV art. 4.1 a iv anges att medlemsstaterna ska genomföra nödvändiga åtgärder enligt art. 16.1 och 16.8 i syfte att gradvis minska förorening från prioriterade ämnen och för att utsläpp och spill av prioriterade farliga ämnen ska upphöra eller stegvis elimineras. Naturvårdsverket vill påtala att bestämmelsen saknar motsvarighet i svensk rätt och behöver införlivas för att prioriterade ämnen på ett tillfredsställande sätt ska regleras i svensk lagstiftning.

Enligt RDV art. 22.2 ska direktiv 78/659/EEG och 79/923/EEG (se fotnot 19) upphävas år 2013. Direktiven är genomförda i Sverige genom förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. I förordningen anges miljökvalitetsnormer, i form av gräns- och riktvärden för ett antal parametrar. Naturvårdsverkets bedömning är att förordningen även fortsättningsvis fyller en funktion genom att den uppfyller formella krav, som inte täcks upp av RDV eller direktivet om prioriterade ämnen. Orsakerna är följande:

- I förhållande till RDV och direktiv 2008/105/EG har direktiv 78/659/EEG och 79/923/EEG andra användningsområden (skyddssyften).
- RDV ger inget heltäckande skydd av de vatten som är utpekade i de aktuella direktiven eftersom man enligt RDV inte behöver övervaka ett flertal av de parametrar som tas upp i direktiven samt att man inte behöver övervaka i just de vatten som är listade där (enligt RDV kan man t.ex. mäta i ett vattendrag bredvid och extrapolera statusen). Dessutom finns det i RDV möjlighet till undantag medan motsvarande möjlighet inte finns i direktiv 78/659/EEG och 79/923/EEG.
- Inte heller i direktiv 2008/105/EG ges ett fullgott skydd för de utpekade vatten i direktiv 78/659/EEG och 79/923/EEG eftersom man enligt direktiv 2008/105/EG bara behöver övervaka då något av de ämnena som finns upptagna där släpps ut.
- I direktiv 78/659/EEG och 79/923/EEG finns ämnen upptagna som inte omfattas av direktiv 2008/105/EG.

Naturvårdsverket kommer dock att behöva utreda behovet av att ersätta dessa bestämmelser med sådana som bättre passar ihop med vattenförvaltningens regelverk.

Naturvårdsverket vill också uppmärksamma att IPPC-direktivet, och därmed de svenska bestämmelser som införlivar IPPC-direktivet, kommer att påverkas av detta direktiv:

- en rad värden enligt RDV ska betraktas som miljökvalitetsnormer vid tillämpning av IPPC-direktivet (RDV art. 22.4) och att
- de ämnen som enligt RDV anses vara prioriterade ska läggas till i IPPC-direktivet (RDV art. 22.5).